

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 42 (252)

Fredagen den 14 oktober 1892.

5:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. • 6: 50 Idun ensam • 4:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten å post- anstalt, i Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag Lösnummerspris 15 öre (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Plattsökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad</p>
---	---	--	--	---

Isabella af Castilien.

Föga anade väl Castiliens stolta drottning, då hon en gång gaf huld och skydd åt en fattig, vandrande främling, som drömde om stora upptäckter bortom hafven, att det var hvad hon gjort åt denne man, som mer än all hennes storhet såsom regent och adelhet såsom kvinna skulle varaktigt hugfästa hennes namn i folkens minne. Och dock är det så, att då nu hela den civiliserade världen högtidligen firar fyrahundraårsdagen af Nya världens upptäckt, är det den del hon äger i denna världshistoriska bragd, som gör, att hennes namn med ära nämnes bredvid den hemlöse främlingens, som skulle åt Castilien och Leon skänka en ny värld. Hade ej denna hennes lifs största gärning varit, skulle hon nu utom sitt rikets gränser endast komma ihåg af spanande häfdaforskare och svettande examinander.

Men ändock var *Isabella la cattolica* en af de lätt räknade kvinnor, som höra världshistorien till, en af dem, som intogo sin plats i själfva händelsernas medelpunkt under den märkliga tid, som

bildaröfvergångsskedet till en ny världsålder. Hon var med, då den sista spillran af moreernas välde på den spanska halfön sopades bort, då början gjordes att förena dess söndrade stater till ett stort rike, då konungamakten med kraftig hand slog ned de gamla riksståndens friheter, men hon var också med, då trosfanatism och inkvisition togo det välde öfver det spanska folkets sinne, som de skulle hålla stadigt fast ända inemot våra dagar.

Född 1451 och dotter till konung Johan af Castilien blef hon vid aderton års ålder förmäld med Ferdinand, tronföljare i Aragonien. Den spanska halfön var då ännu delad i flere stater, Portugal i väster, Castilien i midten, Aragonien i öster, medan det lilla Navarra i de norra bergen behöll sitt oberoende och riket Granada längst i söder stod kvar som den sista återstoden af moreernas en gång så stolta välde. Men man lefde i en tid, då medeltidens splittrade samhällen började klunga sig samman i större riken, och Isabellas gemål var en man, som förstod att begagna sig af omstän-

Må allmänhetens dom alltid göra dig eftertänksam, men aldrig försagd.

A. VON PLATEN.

digheterna. I Castilien voro dessa då ovanligt gynnsamma för alla planer att samla halfön. Isabellas broder, konung Henrik, var den siste manlige ättlingen af Castiliens gamla konungahus, och vid sin död 1474 efterlämnade han allenast en dotter. Men hans gemäls äkten-skapliga trohet hade varit af, lindrigast sagdt, tvivelaktig beskaffenhet, och den unga prinsessan Johanna legitima härkomst blef genast satt under debatt på ett sätt, som snart antog formen af inbördes krig. Med vapnens rätt besteg Isabella sitt fädernerikes tron, och då hennes make 1479 blef konung af Aragonien, rådde det kungliga paret öfver största delen af halfön.

Fastän båda rikena fortforo att regeras hvar för sig, låg nu den tanken nära till hands att söka varaktigt befästa den tillfälliga unionen dem emellan. Till den ändan arbetade de båda makarne hvar i sitt rike med kraft och klokhet på att nedbryta hvarje hinder mot den kungliga maktens höjande. Dyliga hinder hade icke saknats i den spanska halföns riken, särdeles i Aragonien, hvars fria författning ännu i dag väcker eftervärldens beundran. Men tidens anda gick i riktning mot det kungliga enväldet, och i de nydanade, stående härarne hade kungamakten ett fruktansvärdt verktyg för sina planer, ett verktyg, som den icke heller lät rosta i brist på användning.

Ett synnerligen gynnsamt tillfälle till användning af båda rikenas kraft och därmed äfven stärkande af den kungliga makten erbjöd sig liksom af sig själf. Kampen mot de otrogne, mot morerna, hade under ett halft årtusende, eller allt ifrån den tid, då det spanska folket började resa sig och hämta krafter efter nederlaget mot Islams härskaror, varit dess stora nationela uppgift. Liksom på Balkanhalfön i vår tid, se vi på den Pyreneiska halfön det ena landskapet efter det andra resa sig och göra sig själfständigt, under det tros- och stamfiender trängas tillbaka inom allt snäfvare gränser. Till sist stod för morerna endast Granadas lilla rike åter, och nu skulle äfven på dess tillvaro göras ett slut. Men morerna skulle dock icke gifva sig utan strid. Hård och lång blef kampen, innan deras sista fäste föll, och mångtusenden af deras krigare med sina höfdingar drogo i landsflykt bort öfver Medelhafvet. På dess afrikanska strand sägas deras ättlingar ännu i dag förvara nycklarne till sina fäders hus i Spanien, och hoppet skall hos dem ännu icke vara utdödt att en gång få göra bruk af dessa nycklar.

Det var i början af året 1492, som den sista spillran sopades bort af morernas ättahundra-åriga välde på den spanska halfön. Med motsatsen i stam följde äfven motsatsen i tro, och under den långa, ofta afbrutna, slutligen segerrika kampen för nationelt oberoende hade den religiösa entusiasmen omsider slagit öfver i den våldsammaste fanatism. Långt ifrån att mildras af segern, tycktes den endast hämta ny näring därpå. Det är under det mäktiga intrycket af denna stämning, som en Torquemadas dystra ande trycker sin prägel på halföns folk, och den till nytt lif väckta inkvisitionen växer ut till en nationell institution, som under århundraden sändt skaror af landets ädlaste, mest begåfvade män till bålet kvalfulla död och fyller luften med den stygga doften af brändt människokött.

Högsinnad och ädel som Isabella i allt öf-rigt var, stod hon likväl i religiös tolerans i intet afseende före sin tid, utan visade sig i allo såsom en äkta dotter af det land, som sett henne födas. Det var ej blott med hennes goda minne, utan med hennes kraftiga bistånd, som inkvisitionen lyckades vinna sin fruktansvärda makt. Visst blödde hennes hjärta af medlidande, då kättarbälens hemska flammor slogo mot himlen från alla vrår af hennes rike. Men hade ej påfven gifvit henne och hennes make ärenamnet *de katolske*, och skulle de ej visa sig detta namn värdiga? Som god katolik kunde hon aldrig ett ögonblick förgäta, att utom kyrkan är ingen frälsning möjlig; och den oeftergifliga följden därpå var, att en stunds kval i timlig eld med all sin gräslighet dock vore ett intet, om de kunde fria från eviga lågor. Den allena saliggörande kyrkans oryggliga logik dref i främsta rummet tidens allvarligaste och mest samvetsömma andar att främja inkvisitionens ohyggliga arbete. Och hvad Isabella vidkommer, nöjde hon sig icke därmed. Det var egentligen hennes skuld, — eller, som hon ansåg det, hennes förtjänst, — att inom kort efter morernas besegrande följde en fruktansvärd judeförljelse, som dref flere hundra tusen af landets arbetsammaste och idogaste medborgare i landsflykt. Ännu mera — då hennes äldsta dotter äktade konung Emanuel af Portugal, gjorde hon till ett uttryckligt villkor för sitt samtycke till denna förbindelse, att den våldsamma judehetsningen utsträcktes äfven till hans rike.

Både på hufvudets och framför allt på hjärtats vägnar var hon vida öfverlägsen sin gemål, som dock visst icke var någon obetydande regent och framför allt utmärkte sig för sin diplomatiska begåfning, hvaraf han äfven förstod att göra ett ypperligt, om ej alltid så samvetsgrant bruk till sin egen och sina statters fördel under de ändrade förhållanden, som uppkomsten af stora stater vid medeltidens slut framkallat. Men Isabella nöjde sig icke med regentinnans berömmelse, utan besatt i hög grad äfven kvinnans och husmoderns dygder. Hon förstod lika väl att med egen hand sömma sin makes linne som att lära världens stoltaste adel att böja sina styfva nackar inför henne; och åt sina barn gaf hon den yppersta uppfostran.

Ende sonen dog i unga år, och hans död gaf det kungliga paret ett tillfälle att i ännu större omfång än förut fullfölja sina planer att samla halföns riken till ett enda stort helt. Den äldsta dottern, som bar sin moders namn, förväldes med Portugals konung Emanuel den store, och därmed skulle föreningen af halföns tre riken jämte hela deras begynnande, världs-omfattande kolonialvälde i båda Indierna på det yppersta sätt varit förberedd, — om ej till all olycka den unga drottningen inom kort af-lidit och snart följts i grafven af sin späde son. Aldrig har väl ett barns död fört med sig så omfattande världshistoriska förändringar. Halföns förening omöjliggjordes genom tron-följdens öfvergång till den andra dottern Johanna; men hon var förväld med en prins af huset Habsburg, hvilket så väl förstod konsten att eröfra länder och riken i brudkam-maren; och med hennes son, — i historien känd som kejsar Karl V — indrogos Fer-

dinands och Isabellas riken på ett i högsta grad ödesdigert sätt i habsburgarnes vidtom-famnande världspolitik.

Men omkring år 1486, medan ännu den afgörande kampen mot morerna förestod, kom till det kungliga hofvet en främmande flyktig man. I det spanska folkets minne lefver han under namnet Cristoval Colon. Förklädd och nattetid hade han måst lämna sin makas dödsbädd och fly från Portugal, där högviktiga stats-skäl bjödo att hålla honom fången, på det hans stora plan, som Portugals konung ratat, dock icke måtte komma en främmande makt till godo. Men nu erbjöd han Castiliens och Aragoniens kungapar att visa deras flottor vägen västerut öfver världshafvet till Indiens så länge förgäfvos sökta skatter, — att finna en ny värld, det drömde han aldrig om. Kung Ferdinand var en allt för världsklok man att lyssna till dyliga fantasier. Men hans gemäls svärmiska trosnit blef mäktigt tilltaladt af främ-lingens storslagna plan att lägga den yttersta östern under korsets välde och, rustad med dess omätliga skatter, tåga västerut mot de islamitiska väldena och på deras ruiner trygga de kristnes herravälde öfver den heliga grafven.

Ännu var dock allt för mycket att sköta i eget land för att man skulle haft tid att mycket lyssna till den äfventyrlige drömmaren. Långa år fick han vänta och uppehållas af ett bedrägligt hopp, under det han med nöd lif-närde sig af det knappa understöd, som hofvet gaf honom. Huru han var nära att bringas till förtviflan och än en gång draga ut i världen på vinst och förlust med sin stora tanke, då till sist hans öde vände sig, är här icke stället att förtälja. Vare det nog sagdt, att då glädjen öfver Granadas fall beredde hans plan ett bättre mottagande, var det Isabella, som framför alla andra blef dess främjarinna. En sägen går, att hon till och med låtit pantsätta sina egna juveler för att skaffa Kolumbus medel till hans stora färd. Denna sägen hör till det myckna sagolika, som flätat sig kring den store upptäckarens minne, och kan ej historiskt bevisas, men den stämmer fullkomligt öfverens med hvad man känner om Isabellas karaktär.

Samma år, som såg det sista moriska riket på halfön gå under, fick äfven bevittna början till den jättelika utvidgning af dess makt, som följde med den Nya världens uppdagande. Men dess upptäckare skulle aldrig få veta, att det var en ny värld han funnit. Det låg i själfva sakens natur, att hans företag, så som han tänkte sig det, *måste* misslyckas, att Zipangu och Cathay (medeltidens namn på Japan och Kina), på hvilkas mark han trodde sig ha landat, städse veko undan i ett allt aflägsnare fjärran och med dem deras rika skatter, som han trodde sig blott behöfva sträcka ut handen för att gripa efter. Kändt är, huru Kolumbus under sin tredje resa, ej alldeles utan egen förskyllan, invecklades i svårigheter, som lyktade med den oerhörda skandalen, att han i kedjor släpades hem från den värld han funnit. Väl skyndade sig kungaparet att lösgöra honom, men det var dock med knapp nöd han ens lyckades erhålla skepp till sin fjärde och sista resa.

Sin ädla gynnarinna återsåg han aldrig mer. Några dagar efter det han som skeppsbruten landat i Cadiz, drog hon den 26 november 1504

sin sista suck. Kung Ferdinand aktade föga på den store mannen, som icke kunnat infria sina löften att tillföra honom Indiens skatter. Inom halfannat år följde han, gömd och glömd, sin beskyddarinna i grafven. Men hans minne har stått upp i glans, och då det nu högtidligen firas kring all världen, är det icke mer än en enkel gård af rättvisa, att jämte honom den högsinta drottning ihågkommes, hvars högsta ära det dock är, att hon lämnade åt Amerikas upptäckare ett villigt öra och en hjälpande hand.

Emil Svensén.

I kärlekens land.

Efter Théophile Gautier.

Vi äro i kärlekens land i dag;
Hvart styra vi kosan, säg?
Hur skola vi färdas du och jag
bland mängden en vind och väg?
Omkring oss är vår, någon vinter ej finns,
ty här är det maj, så långt man det
minns.

Vi äro i kärlekens land i dag,
Hvart styra vi kosan, säg?

Af gångna fröjdet det blåset en vind,
och sorger, kyssta till döds, din kind
likt vinglag susa förbi.
En ros är vår barlast, vi gunga framåt,
hankända kärleken känner vår stråt,
då känner han mer än vi.

Vi äro i kärlekens land i dag.

Vår farkost är fogad af slocknad glöd,
och dufvonäbbar ge masten stöd.
Af ädelt guld är vårt däck,
vår tackling afungmöts graffbleknade hår,
vår last är af rödaste hjärtetsår,
så flyga vi fram i sträck.

Hvar vill du, käresta, landa med mig?
Där främmande fötter trampat oss stig,
där vänner gifvit oss rum?

Bland blommor af eld invid sällhetens ö,
bland hvitaste blommor af liljesnö,
bland blommor af böljeshum?

Vi äro i kärlekens land i dag.

Nej, landa mig blott, där kärlek kan gro,
ett hopp, en känsla, en kraft, en tro,
en tanke, ett hjärta, en hand!

Ack, kära, den stranden, den ligger ju,
där man eller kvinna, där jag eller du
ej någonsin finna land.

Sigrid Elmblad.
(Gaitu.)

Rikedom.

»Ar hon rik?» — »Han har väl förmögenhet?» — äro intresserade frågor, som vi ständigt höra därute i världsvimlet, icke blott inom ett visst stånd, utan inom alla klasser. Allt annat synes vara oviktigt eller åtminstone af mindre betydelse. Finnes det blott tillräckligt af den gula metallen, så fordras inga andra garantier för att fånga lyckan, för att kunna lifvet igenom bibehålla och njuta af dess solsken. Försynens alla outransakliga vägar, lifvets många hvirvelstormar, som allt emellanåt bortsopa glädjens blomster och som agnar kringströ de ljufvaste framtidsbopp — de tagas sällan med i beräkningen, då vi uppföra vår framtids byggnader. Högt mot skyn skola de sträfva, med förgyllda kupoler och rikt smyckad fasad, med förnämt slutet port och gyllne skylt. Huruvida grunden är illa lagd, eller att blixtrålen en dag kan träffa kupolens spets, därpå vill man icke tänka.

Det är helt naturligt, att hvarje människa längtar efter ekonomiskt oberoende, att vara frigjord från tryckande brödbekymmer och att få något med af alla de njutningar, till hvilka penningen utgör nyckeln. Det är ju sträfvan-dets mål, arbetets frukt, sporen som eggjar, men vi må icke glömma, att rikedomens ensam ej förmår att skänka någon varaktig lycka. Den tvärtom trycker tungt på skulderna, isynnerhet där hjärta och förmåga saknas att uppfylla rikedomens plikter.

Hur ofta hör man icke utropet: »Tänk så lycklig den familjen är, som är så rik!» Och man beundrar den lysande våningen, de dyrbara toaletterna, det eleganta ekipaget, den yttre, glänsande bubblan. Men hvad vet man om lyckan, denna obeskrifbara fe, som med himlens återsken kring sitt äne tager sin hemvist hos utvalda människobarn, utan att taga hänsyn till vare sig rang eller rikedom? Lyckan är stilla och tyst, en jungfru med rent hjärta, som gläder sig okonstladt åt allt skönt och godt, som glädt pryder sig i siden och juveler, men ler lika vackert i bomullsklädnad och smyckad med ängsblommor. För lyckan är rikedom icke huvudsak; den kan vara ett medel, men är icke alltid det ens.

Det finns väl knappast mer beklagensvärda människor än de, som med ständigt giriga och afundsamma blickar följa de rikes allt görande och låtande, klandrande och på samma gång krypande, hatande och på samma gång smickrande. De tänka ej på den depraverande verkan, som guldet har på dem redan på afstånd. Hur skulle det då verka på deras andliga människor, om de ägde det? Skulle rikedomens väcka ödmjukhet och människokärlek eller högmot och hårdhet? Det är svårt, det fordras karaktär och hjärta att bära rikedomens börda. Guldet är på samma gång en ädel och en mycket farlig och smittande metall. Den kan, som Shakespeare säger i »Timon af Athen»:

— — — — — »göra svart till hvitt,
fult fagert, dum klok, feg tapper, lågsint ädel.»

Att begagna guldet som en i högsta mening ädel metall, det är den stora, svåra konsten, som är få givnen. Men där den finnes, där kommer rikedom till rätt välsignelse, och där bor nog också lyckan, som visst icke behöfver hafva något emot en rik infattning.

Det är blott den afundsamma och dumma inbillningen, att all lycka är omöjlig utan rikedom, som bör utrotas. Den låter tanklös och ful från de gamles sida, den blir skärande smärtsam från de ungas. Nog äger lifvet rosor

och fröjder att bjuda; de gamla hafva minnena, de unga hafva hoppet, och de må betänka, att blott ett fåtal i världen kan ernå en materiel rikedom.

Men det finns en rikedom, som alla kunna sträfva efter att tillvinna sig och med godt hopp att ernå, och det är en inre, andlig rikedom, som sprider sol öfver lifvet äfven i de mest anspråkslösa förhållanden, som gifver förmåga att njuta af hvad naturen bjuder (ss, att älska allt skönt och godt, som befriar oss från den giftmängda afunden, sprider rent blod i ådrorna och rena åskådningar i sinnet, och som slutligen hjälper oss att skåda mot det eviga allt grundligare utan fruktan och ängslan.

Denna stora inre rikedom kunna vi alla ernå. Och äfven i den anspråkslösa infattningen trivdes då den lycka, utan hvilken lifvet vore glädjelöst.

Adolf Hellander.

Rivaler.

Skiss för Idun af Vilma Lindhé.

(Forts.)

»Blir det vaka i natt?» frågade hon.
»Mamma har vakat i flere nätter och behöfver hjälp.»

»Bara Lina kan göra sina sysslor ordentligt i morgon, så... för det räknar jag på.»

»Det måste jag väl.» Det kom något hårdt i stämman. »Det är bara svårt att hålla tankarna samlade.»

»Stackare!» sade Hugo, då hon gått.

»Så förargligt att det skulle hända just nu! Tänk, om hon inte kan sköta, hvad hon har för händer?» sade Thyra med det raska, otåliga tonfall, som är så vanligt hos dugliga kvinnor.

»Så är det i alla fall en världslig sak. Vet du, om det är fattigt i hemmet?»

»Jag har skickat dit soppa två gånger.»

Han smålog. »Men inte varit där?»

Hon rodnade. »Hade du velat det? Då skall jag gå.»

»För min skull? Ack, Thyra, jag önskade vi hade litet mera hjärta för andra!»

Hon såg upp i hans goda, hederliga ansikte och mindes intet annat, än hur kär han var henne.

»Man får inte älska endast hvarandra, tror jag,» fortsatte han allvarligt.

»Vill du, att jag skall älska dig mindre, än jag gör, skall jag försöka äfven det,» svarade hon och smålog på sitt mest förföriska sätt.

»Lilla troll!» Han slöt henne häftigt intill sig; så gingo de in i sängkammaren, där gossen sof.

Brasan hade brunnit ner, men rummet såg varmt och hemtrefligt ut i skenet från den glimmande kolhögen.

»Är det inte underligt,» hviskade hon, medan de stodo lutade öfver barnet, »att fyra tränga väggar kunna rymma så mycken lycka?»

»Här inne har jag allt, hvad som är mig kärt i världen,» sade han sakta och tryckte hennes hand.

Plötsligt rätade han upp sig. »Stackars mamma — jag glömde henne!»

»Du kan väl inte hålla af henne lika mycket som af hustru och barn?» Återigen kom det något skarpt i hennes stämma.

»När Albert blir stor en gång... Tänk, om du då inte har mer än honom?»

Hon såg förskräckt upp i hans ansikte. »Och dig! Tala aldrig om, att du . . . att du . . .»

»Se så, gråt intel!»

»Det blir alltid ledsamheter, bara du talar om svärmor,» fortsatte hon med en snyftning. »Har hon inte allt hon kan önska?»

»Hon har mistat mycket. Tycker du, hon ser lycklig ut?»

»Hon har väl varit det en gång. Nu är hon ju gammal och kan inte begära att ha roligt.»

Den lille rörde sig oroligt i sömnen. Thyra lade täcket till rätta, föll på knä och började sjunga en vaggvisa, medan Hugo stod bakom med ögonen fästade på hennes mjuka, behagliga gestalt, guldglänsande hår och vackra profil.

Ett ögonblick syntes han tveksam, så smög han sig ut på täspetsarne för att ej väcka barnet.

* * *

Inne i gårdsrummet satt en gammal kvinna med blekt, färglöst ansikte. Dragen voro ädla och rena, men vissnade och illa medfarna efter den långa, fruktlösa kampen mot tid, ålderdom och bekymmer.

Dräkten var helsvart, det grå håret stack fram under den hvita spetsmössan, och de förr så lifliga ögonen skyddades af ett par ljusgrå konserver.

Kring munnen låg ett drag af lidande.

De skrynkliga händerna arbetade med nervös ifver på en barnstrumpa, men sjönko emellanåt ned overksammas, medan den gamla tänkte på hvad som *var* — men ändå mer på hvad som *varit*. Tidningen låg oläst framför henne.

Hon hade varit ovanligt verksam. Nu hade hon intet att sköta — ingen behöfde henne längre — och ändock måste hon leva. Att vara gammal, fattig och beroende var ett intet mot detta!

Hon sade hvarje stund, att hon hade det så godt och borde vara så tacksam — och ändå!

Hon hade inte gjort sig några illusioner, men ändock föreställt sig, att det skulle bli så annorlunda — bli en så stor glädje att komma nära sonen och få se honom dagligen.

»Aldrig har jag varit så långt ifrån honom som nu,» suckade hon och lät stickningen falla ur de trötta händerna.

Hon också hade hört de raska stegen i trappan — hörde dem många gånger om dagen — men vid hennes dörr stannade de aldrig, för henne hade han ingen tid.

Med förstånd och takt drog hon sig också tillbaka, då hon såg, att sonhustrun var afundsjuk om det minsta ord eller vänlighetsbevis från mannens sida. De ungas lycka var henne dyrbarare än allt annat. *Hon* skulle vara den sista att störa den.

Om hon bara fått hjälpa till i köket, där Lina storgrät, under det hon lagade till fest; men det vågade hon ej, ty Thyra hade från första stunden visat, att hon ville sköta allt själf och ha hedern af allt.

Om hon fått vara något för hans barn? Men här mindre än någonsin ville Thyra dela med sig, och Hugo hade rätt, då han med ej så liten stolthet talade om, att »hon räckte till för allt.»

Rummet med sina gammaldags möbler, familjeporträtt och samlade småting från flydda tider var vackert och hemtrefligt, då lampan var tänd. Om dagen var det tämligen mörkt och dystert, utan sol och utsikt. Då gick tiden i alla fall, ty hon kunde gå ut och hade vänner i mångt fattigt hem — däribland Linas.

Det var kvällarna, som voro så svåra!

Hon hade, från första ögonblick hon tog gårdsrummet i besittning, blifvit ombedd att också anse våningen som sin. I början var hon äfven rätt mycket där inne, men så småningom hade det blifvit som det var. Var det hennes fel manne? Därpå grubblade hon ständigt.

Framför henne låg ett gossporträtt — käckt, lefnadsfriskt och modigt! »Sådan var han då, och sådan var han ännu, hennes son! Mannen hade hållit, hvad gossen lofvade. Hvad var allt annat mot detta! Var det inte glädje nog? Visserligen! — Men ändå?! Hur hade allt kunnat förändras så? Hvarför måste hon nöja sig med småsmulor, hon som en gång ägt allt? Hur hade hon blifvit så litet för honom?» —

»Säkerligen var felet hennes. Hon måtte ha varit en dålig mor, oakadt allt?»

Hon hade sina rika minnen, sin svunna ungdomslycka att glädja sig åt och tänka på; men det ville ej förslå — stunden kräfde omutligt sitt, som den alltid gör — och tårarne flödade emot hennes vilja ur de matta ögonen.

»Någon gick i tamburdörren! Det var han! Om han möjligen kom till henne ändå?!»

Näsduken fördes hastigt öfver ögonen — konserverna fingo dölja för resten. »Var här inne fint nog? Och hon själf? Åhjo!»

»Mamma!»

Det var den kära, kända rösten från fordom.

Hon sprang till dörren, glömsk af år och krämpor, kinderna hade fått färg, och hon såg för ett ögonblick ung ut med sitt af lycka öfverstrålade ansikte.

* * *

Vintern hade ännu en gång fått öfvertaget, det hade frostat på under natten och fallit ett tunnt lager af trindsnö.

Thyra skulle tyckt mera om, att bröllopsdagen ingått med sol och vackert väder, men det kunde nu ej hjälpas, att så ej var.

Frukosten var nyss slutad, och hon hade varit den älskvärdaste värdinna, kärleksfull mot mannen och noga som alltid med att svärmodern skulle få först af rätterna och i allt behandlas som en hedersgäst.

Hugo skulle rida ut i tjänstären, och hästen stod för dörren.

»Trötta nu inte ut dig, liten,» sade han förmanande.

»Det loftar jag inte,» svarade hon litet retligt. »Det behöfs minsann att ha ett öga på allt. Lina bara gråter!»

»Hennes far dog ju i natt. Jag önskar, vi inte bjudit främmande.»

»Men vi kunde ju inte veta, och du vill väl inte vi ska' skioka återbud heller?»

»Det går naturligtvis inte an.»

»Det är i alla fall bättre för henne att ha något att sköta än bara tänka på sin sorg,» fortsatte hon.

En svag suck stal sig öfver svärmoderns läppar. Det var ingen mer än hon ännu, som märkte de hårda tonfallen i Thyras stämma eller förstod, att hon var på väg att blifva själfgod, kall och egoistisk liksom mer än en för duglighet lofprisad husmoder. Hon kunde ej rätta henne, medan tid var, ej göra sonen uppmärksam därpå — bara önska, att hon själf hörde miste.

»Kom hem så tidigt du kan, för vinerna,» bad Thyra ute i tamburen. »Bordet skall vara färdigdukadt, det loftar jag.»

»Och du själf bröllopsklädd? Då skyndar jag mer än någonsin.»

Ännu en kyss, så sprang han utför trap-porna, lätt och glad som vanligt.

Thyra stod vid fönstret inne i hans arbetsrum med gossen på armen, som hon gjorde alla morgnar, då han red ut.

Hästen tuggade på bletslet, kråmade sig och skrapade otåligt i marken, medan ryttaren kastade slängkyssar till hustru och barn.

I salsfönstret stod modern, gömd bakom gardinerna, som hon brukade. Dit upp såg han aldrig, men i dag var hon glad ändå — hon hade rådt om honom en stund för sig själf, aftonen förut.

(Slut i nästa n:r.)

Hvem vill resa till Chicago-utställningen?

En ny pristäfling

ha vi beslutit anordna till våra läsarinns nytta och förnöjelse öfver ett ämne, som icke torde sakna sin praktiska betydelse, då tiden för den stora amerikanska världsutställningens öppnande nu nalkas. Öfver hela världen rusta sig kvinnorna att här för första gången i samlad form framlägga resultaten af kvinnoarbetets inlägg på skilda områden af vår moderna kultur, och ej heller de svenska kvinnorna komma, som känt, att utebli i denna vackra och gagnande täflan. Helt visst hvälfva också många af våra läsarinns redan mer eller mindre hemliga planer att, om möjligt, vid detta tillfälle få aflägga ett besök i den stora lockande världen i väster och med egna ögon skåda de under, Chicago-utställningen lofvar att bjuda. Vi utfästa nu

ett pris af hundra kronor

för den bästa uppsats, som insändes till Idun, utredande följande fråga:

Hur skall ett ensamt svenskt fruntimmer praktiskt och billigast möjligt ordna en resa till den stundande Chicago-utställningen, omfattande med vistelsen på platsen en tid af sex veckor?

Alla täflingskrifter öfver detta ämne skola vara insända till Iduns redaktion före den 1 januari 1893 och hvarje skrift åtföljd af slutet namnsedel, innehållande författarens fullständiga namn och adress. I medlet af januari månad kommer den prisbelönade uppsatsen att införas i Idun och samtidigt utlysa vi då

en ytterligare pristäfling

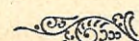
öfver något ämne af särskildt intresse för Iduns läsekrets, och i hvilken endast Iduns läsarinns äga att deltaga. Som pris i denna täflan komma vi att utfästa:

en gratisresa till Chicago-utställningen, inbegripande alla omkostnaderna för resa fram och åter (2:dra kl. järnväg och 1:sta kl. ångbåt), vivre och vistelse å stället enligt den prisbelönade planen.

Vi våga hoppas, att vi för dessa våra arrangement ha att påräkna alla våra läsarinns lifliga intresse, och inbjuda i dag till flitigt deltagande i den förberedande pristäflingen.

Stockholm den 14 oktober.

Redaktionen af Idun.

Prima Tvätt-Tvål,

den bästa i handeln förekommande tvålsort och därjämte det mest praktiska och ekonomiska rening. Försäljes hos de flesta specierhandl. såväl i städer som utstämplat i stycken om 400, 200 och 100 g. Efterse att tvålen är stämplat **Hylin & C.**, ty endast då garanteras för, att den är utgången från

»Backfischens» rätt att vara till.

En allvarlig betraktelse af
Efraim Rosenius.

Ho kan lösa alla tillvarons gåtor?
En »backfisch», ett mellanting mellan pojke, flicka, ängel, afgrundsande, barn och kvinna — en backfisch — hvad tjänar en sådan till? — Hvad kan en dylik underlig varelse ha för uppgift eller för berättigande i tillvaron?

Mycket hafver jag tänkt öfver backfischarna, och slutligen har jag måst böja mig för själva faktum och resonnerat som så, att då naturen eller vår Herre nu en gång funnit lämpligt att producera denna lustiga afart af *Homo sapiens*, så måste hon väl också ha någon uppgift att fylla, huru svårt vi än hafva att skönja den samma, vi som ännu döma endels och skåda såsom i ett mörkt tal.

Först och främst har jag tänkt, att, om ej backfischarna funnes, skulle en stor och förhoppningsfull del af det manliga släktet ej hafva några föremål att beundra och flamma för. Flickan med halfång klädning och hängande fläta, mellanformen, som ej rätt vet, hvar hon är hemma, i salongen eller barnkammaren, och med samma nöje brottas med bröderna om en pepparkaka som låter säga sig artigheter af någon »stilig» kavaljer — hon har sina tillbedjare, äfven hon, svärmiska unga män i skolans femte och sjätte klasser, fördomsfria naturer, hvilka ej taga det så noga, om den sköna flöjer öfver gärdsgården i stället för att gå genom grinden, och alldeles ingenting ha emot, att hon talar gaminspråk och hvisslar »Kalle P». För dem är och blir hon dock den enda sanna inkarnationen af det underbart lockande »ewig weibliche». Och de förälska sig i henne med en envishet, som vore värd en bättre sak, lämna sina stojande lekar för att gå afsides och skriva melankoliska verser »till Henne» och tro sig, de stackars gossarne, hvar i sin backfisch med halfång klädning och hängande fläta ha funnit n:r 1 bland alla mönster af ideal fullkomlighet. Det är en lycklig tid, denna, och man borde kanske icke skämta så hjärtlost öfver dårskaper, som mången gammal öfverklök tok skulle gifva halfva sitt lif för att få återupplefva. Kanske har backfischen således också en uppgift att fylla såsom den ljusa medelpunkten i kransen af gamla narrars ungdomsminnen.

Kinkigare är det att komma till rätta med den mindre älskvärda variation af backfischen, som gör allt för att misshaga i stället för att behaga. Ni känner henne nog, den efterhängsna, som alltid infinner sig med spelad ligkiltighet och vidt uppspärrade öron, så fort äldre folk har något att tala om, som ej är lämpadt för barnaöron. Hon tillsäges att gå ut och aflägsnar sig, stortjutande, under sådana utrop som: »Alltid ska ni ha så mycket hemligheter! Jag är väl ingen barnunge heller.» Nej, men att hon är en »slyna», det får hon ofta höra.

Jag kan inte med det där ordet. Jag tycker, att vårt språk är plumpt och oridderligt, som kunnat finna upp en så ful och förolämpande benämning på små uppväxande kvinnor, hvilkas egentliga fel är, att de ej förstå att vara barn, tills de trampat ut barnskorna, eller att blifva fullvuxna, i samma stund de profva sin första långa klädning.

Bland dessa, som få hålla till godo med namnet »slyna», träffar man emellertid på betänkliga exemplar — det skall villigt erkännas — hvilka tyckas enkom skapade att vara ett straffande gissel öfver föräldrar och måls-

män, lärare och lärarinnor och för öfrigt nästan alla, med hvilka de komma i beröring. Synbarligen oemottagliga för all civilisation, utbilda de sig till riktiga vildninnor, som sätta sin största ära och hafva sin högsta fröjd i att trotsa alla, äfven de billigaste af konvensansens påbud, det må gälla bordsskick, sätt mot äldre och främlingar, kvinnligt uppträdande, städadt språk o. s. v.

Jag gratulerar den informator, som får en dylik backfisch till elev. Jag gratulerar honom särskildt, om han varit nog olycklig att förverka hennes förtroende t. ex. genom att ge henne bakläxa »orättvist» eller genom bristande artighet eller genom att »slå» för äldres yster, ett oskick, som yngre syster sällan plägar finna sig i. Då ger hon sig ingen ro, förrän hon pinat honom till döds eller — ty vanligen räddar sig informatorn genom flykten — drifvit honom ur huset, med ett ord gjort sig af med honom på ett eller annat vis.

Och med hvilken dämonisk uppfinningsrikhet och uthållighet förföljer hon ej sitt offer! Under lektionstimmarne svarar hon dumt med fit för att få magistern i dåligt lynne. Dess emellan ansätter hon honom med frågor, af sedda att icke kunna besvaras. Eller också moltiger hon, timme efter timme, tills hon brister i skrat, då klockan slår, och rusar på dörren. Han, stackarn, tittar efter henne med förvåning och undrar, om hon har alla skrufvar i behåll. Jo vars, hvad hon är klok! — Kanske bara litet för mycket.

Ibland förefaller hon att vara elak, ja oädel, i en förfärande grad. Det får »magistern» nogsamt pröfva. Finns det i hans toalett eller hans garderob någon skröplighet, som han gärna vill ha döld för världens blickar, nog spejar hon ut hemligheten och drar triumferande sin upptäckt fram i ljuset. Hvad hon njuter af hans förlägenhet! Hon är listig som en räf och grym som en vessla i sitt förföljande, dock aldrig till den fruktansvärda grad, som då hon har något mellan »magistern» och äldre syster att hålla reda på. Hon tränger sig på dem, då de vilja vara ostörda, hon får dem att rodna med ett enda ironiskt ögonkast, hela hennes lif uppgår i att låta dem känna hennes allestädesnärvaro och hennes allvetande, tills deras »stora kärlek», var den också fast som berg, ligger söndersmulad vid det lilla odjurets fot som prosaiskt väggrus.

Medgif, att man har svårt att passa in en dylik liten afgrundsande i en ändamålsenlig världsordning. Kanske är hon till för magisterns uppfostran i ödmjukhet och sedligt allvar. Så synes hon åtminstone uppfatta sitt kall. Hon känner tydligen lidandets förädlade och luttrande inflytande. Hon vill bara luttra informatorn. Därför bjuder hon honom lidandets och förödmjukelsens bågare, ifylld till brädden.

Men som sagdt, alla backfischer äro icke så där elakartade. Och till och med de allra »våldigaste» bättra sig med tiden. I stället för den lilla rasande furien står där en vacker dag en förtjusande ungmö, liflig, kvick, skalkaktig, allas älskling — man har svårt att i denna intagande varelse igenkänna henne, som för endast ett par år sedan var hela husets fasa och förskräckelse.

Öfvergångsperioden är genomlupen, egenskaper, hvilkas fränsida backfischen fann ett nöje i att vränga utåt, visa sig nu rättvänder, hvarvid befinnes, att elakheten endast var en ytring af energi i förening med skarpsynthet och oppositionslusta, att näbbigheten var utvecklingen till kvickhet i tal och svar och »skoj»-lusten beroende på lefnadsfriskhet och sinne

för det komiska. Från det forna trotset mot alla konvensansens fordringar härstammar en fördomsfri uppfattning, som ger hela den unga kvinnans väsen ett särskildt behag. Den forna yrhättan blir en af dessa själlsunda, frimodiga kvinnouppenbarelser, som bättre än andra förstå sprida glädje omkring sig och till sist blifva afgudade som »solstrålar» af de gamla, hvilka de en gång gjorde så mycket förtret, de små bångstyriga backfischarna.

Behöfva vi längre fråga oss, hvad backfischen egentligen har för rätt att vara till? Backfischlynnnet är ett den kvinnliga naturens uppfriskande salt, den välbehöfliga reagensen mot sippitet, pryderi, sentimentalitet och allt tantaktighetens väsen. Gån varligt tillväga, I uppfostrare och uppfostrarinnor, så att I ej upprensens det goda med det onda! Om saltet mister sin sälta, hvarmed skall man då salta?

Akvarellmålning.

För Idun af S. L.

Med fara att råka i evig onåd hos Iduns ärade redaktör och älskvärda läsarinna uppträder jag eller rättare sagt försöker jag ännu engång uppträda såsom ett slags artistisk rådgifvare för diletanter i målningskonsten.

Såsom förmildrande omständighet får jag emellertid anföra, att knappt hade mina dyrbara »ord om oljemålning» i det sista augustinumret af Idun set dagens ljus, förrän jag på ett visserligen angenämt sätt af flere unga tärnor bestormades med enträgna böner att också författa ihop några lämpliga rader om akvarellmålning, såsom varande af behovet synnerligen påkallade.

Huruvida det sista — det kännbara behovet — är i allo med sanningen öfverensstämmande, kan jag ej kontrollera, men mera obetingadt gäller ju sentensen eller ordspråket, att »hvad kvinnan vill, vill Gud.» Af denna anledning är det nu, som jag såsom gentleman (anonymiteten försvinner allt mer och mer!) försöker göra, hvad jag kan, d. v. s. lämna de upplysningar i ämnet, som kunna vara af något värde för dem, som roa sig med akvarellmålning eller ämna börja därmed.

Redan såsom en liten ung tös på 10 à 12 år eller så omkring ha nog de flesta af Iduns läsarinna haft sin färgläda och därmed efter bästa förmåga färglagt diverse saker, kanske ibland till och med väl omotiveradt. Om då färgerna ej voro precis af allra bästa slag, så gjorde det vanligen detsamma.

Vill man emellertid komma något längre och söka måla med mera konstnärlighet och efter naturen, så lär man ej i längden vara nöjd med dylika såsom barnleksaker ju tämligen försvarliga godtköpsfärger, utan köper sig nog en färgläda af mer eller mindre prima art. För närvarande äro säkerligen af de i handeln förekommande akvarelladorna de att föredraga, som hafva färgerna — s. k. moist colours — i porslinskoppar. De äro visserligen, om man köper större kompletta lädor och ej inskränker sig till de mera absolut nödvändiga färgerna i lösa koppar, ganska dyra, men färgerna räcka ganska länge, och tillsätter man ibland en eller annan droppe glycerin till dem, så hålla de sig relativt länge fuktiga. Eljes finnas ock i handeln att tillgå lädor med färgerna i kapslar (tuber); målar man mycket, ha de sitt berättigande, äro ganska treffiga och för den, som målar i olja och till större delen använder samma teknik vid akvarell som vid oljemålning, fördelaktiga och bra, då man med den i början åtminstone lösa färgen kan »sätta i» ganska kraftigt vid färgbehandlingen. Af dylika lädor finns för närvarande en för amatörer ganska lämplig modell att tillgå i handeln, nämligen en från Geo. Rowney & Co i London utgången tublåd, innehållande 12 färger i en portativ, svartlackerad plåtåda. Priset för denna akvarellåda är 2 kr. 50 öre.

För öfrigt finnes naturligtvis en stor mängd olika slags färglädor att välja mellan. Den, som af en eller annan anledning vill köpa lösa färger, råder jag att köpa dem, förvarade i porslinskoppar. De nödvändigaste akvarellfärgerna äro följande: Lamp Black, Chinese White, Gamboge, Yellow Ochre, Naples Yellow, Crimson Lake, Light Red, Rose Madder, Brown Madder, Indian Red, Vermilion,

Cobalt, French Blue (Ultramarin), Indigo, Prussian Blue, Burnt Sienna, Sepia, Vandyke Brown. (De af dessa uppräknade, som kursiverats, äro möjligen mera umbärliga.) Chinese White bör helst köpas i tub eller glasflaska, Rose Madder och Brown Madder helst i tub, Gamboge (gummigutta) helst i stycke. Fördelaktigast är att använda engelska färger; de äro nämligen hållbarare än de billigare tyska. Af Yellow Ochre kan dock mycket väl tyskt fabrikt användas. Prussian Blue bör så sparsamt som möjligt användas; den är nämligen synnerligen ohållbar.

Vid akvarell målar man som bekant på papper. Af akvarellpapper finnas många olika slag. Det engelska s. k. Whatmanspapperet (obs. ej Watmans utan h) är utan tvifvel det bästa. Det säljes under flere benämningar, beroende på den olika kornighet det besitter. Vid större målningar begagnar man helst papper med större kornighet, vid mindre mera slätt papper. För öfrigt kan man mycket väl, om man så vill, till akvarellmålning begagna ritpapper af god beskaffenhet. Detta är nämligen billigare än det öfver hufvud taget dyra akvarellpapperet.

I handeln finnas också ett tillgå s. k. akvarellblock, som äro ganska bekväma och lämpliga för amatören. De bestå af en pappskiva (af större eller mindre storlek), hvarpå efter hvarandra spänts med skifvan lika stora ark akvarellpapper. När man målat färdig en skizz på det öfversta arket, skär man löst detta och har under detsamma ett nytt papper, färdigt att användas. Man slipper på detta sätt det så besvärliga fastspännandet af papperet.

Begagnar man ej dylika akvarellblock, måste man nämligen spänna hvarje papper på ett ritbräde eller ännu bättre på ritram. Spännandet går så till, att man viker upp kanterna af papperet längs efter sidorna af detsamma, fuktat papperet genom att på rätsidan tvätta det med en tämligen våt (red) svamp, stryker stark gummi eller annat mera kraftigt bindmedel på de uppvikta kanterna (på papperets baksida) och trycker omsorgsfullt fast dem mot ett ritbräde. När papperet sedan torkat, drar det ihop sig och blir slätt och jämnt.

I stället för på ritbräde kan man ock spänna papperet på en s. k. ritram, förfärdigad af tämligen tjockt och stadigt trä. Proceduren är densamma som ofvan. Fördelen med att begagna ritram är den, att man under arbetets gång kan fukta baksidan af papperet, hvarigenom färgtonerna förena sig bättre och de skarpa kanter, som akvarellisten så ofta råkar ut för vid blandningar och eljes, då olika ytor stöta ihop, till allra största delen undvikas.

Detta spännande af papperet är nu mycket fördelaktigt, man kan nästan säga nödvändigt, om man vill komma till något resultat af värde. En olägenhet medför det dock. Det är nämligen ganska besvärligt.

Ett något enklare sätt, hvarigenom ungefär lika bra resultat vinnas, är följande. Man tvättar papperet som nyss, men i stället för att vika upp dess kanter klistrar man gummerade pappersremsor öfver dem. Dessutom kan man, om så behöfs, trycka till kanterna med häftstift. När papperet sedan i lugn och ro torkat, är det befriadt från alla rynkor och fullkomligt slätt.

Såsom ofvan sades, är det af vikt att vid akvarellmålning hålla papperet fuktadt. När man börjar en målning, öfverfar man därför hela papperet med en svamp eller stor pensel, fylld med vatten. När man ser, att papperet torkat så mycket, att ej längre några af vattnet blanka punkter på detsamma förefinnas, kan man börja med färgläggningen.

Allmän regel vid akvarellmålning är, att man börjar med de ljusare partierna och sedan efter hand sätter i skuggorna kraftigt (men ej för mörkt!), helst vitt i vitt. Så ock är att observera, att de alla ljusaste ställena måste i det längsta utsparas, om man ej vill begagna sig af vitt, tämligen tjockt pålagd, och med därpå, om så behöfs, följande lasering (d. v. s. lätt öfverfarande af viss färgton, när undermålningen torkat).

Stora ytor målas så, att man i en färgkopp tillreder lämplig färgblandning och sedan med stor och väl fylld pensel börjar färgläggningen från ven-ter till höger i breda, horisontella drag, under det man lutar ritbrädet eller ramen. Det öfverflödiga af färgen, som samlar sig vid de nedersta konturerna af ytan, upptar man med läskpapper eller en torr pensel.

Fordras ibland, att man öfvermålar en yta flere gånger, måste alltid föregående färgläggning vara fullkomligt torr. Exempel härpå är bland annat målning af luft, speciellt aftonhimlar. För öfrigt är att anmärka, att man på ett mycket naturligt sätt kan framställa moln, därigenom att man, innan den sista lufttonen torkat, medels en från vatten och färg befriad pensel med lätt hand formar molnen. Om så behöfs, kan man ytterligare uppmykta med rent vatten de ställen af luften, som man vill förvandla till moln. När man sålunda tagit upp tillräckligt af det undermålade, låter man det hela torka och fort-

sätter därefter som vanligt lätt och luftigt med molnens vidare modellering.

Behöfver man för öfrigt ur en torkad undermålning uttaga dagrar, är lämpligt att förfara så, att man med en pensel, tämligen fylld med vatten, fuktat det ifrågavarande stället (t. ex. några blad eller större strån i förgrunden). När det fuktade stället sedermera är halftorr, stryker man med en omkring högra handens pekfinger lindad sämskskinnsbit hastigt och kraftigt öfver stället. Effekten blir härigenom mycket naturtrogen, i synnerhet om man sedan med behörig färg färglägger det från undermålningens färg befriade stället. Att märka är emellertid, att ofvan nämnda tillvägagående blott kan användas, när fråga är om att upptaga smärre dagrar.

Ungefär samma resultat kan också ibland på ett mycket efektrikt sätt vinnas genom användande af spetsen af en radérknif.

Ett konstgrepp, som amatörakvarellister ofta äro okunniga om, men som är mycket användbart och verkar illusoriskt, när det gäller att framställa gamla trädstammar, stenar, murar och dylikt, är att medels halftorr pensel, förd i spetsig vinkel mot papperet, lätt öfverfara det som skall målas. Metoden är i synnerhet att rekommendera, när man begagnar kornigt papper.

Skulle en färgläggning ej göra afsedd effekt, kan man ofta reparera skadan genom att, medels svamp eller pensel, med vatten tvätta det misslyckade partiet och, sedan papperet torkat tillräckligt, ånyo börja färgläggningen.

Vid akvarellmålning är en distinkt och naturtrogen teckning af större vikt än vid oljemålning. Att märka är emellertid, dels att man bör använda tämligen hård blyertsenna därtill, dels att tekniken bör ske helt svagt och om möjligt utan alltför flitigt begagnande af radérgummi; eljes kan papperet nämligen lätt bli luddigt, hvarigenom färgen tar ojämnt och åstadkommer fläckar.

Beträffande tekniken för öfrigt vid akvarellmålning vill jag blott tillägga, att man bör använda så stor pensel som möjligt; härigenom vinnes större bredd i framställningen, hvilket i allmänhet är fördelaktigt. Att vid akvarellmålning endast härpenslar finna användning, torde vara bekant.

För akvarellisten är slutligen att rekommendera att, så ofta sådant kan ske, utan att färgernas liflighet och klarhet därigenom lida men, tillsätta hvitt till färgerna. Därigenom får skizzen på samma gång mera »luft» och »korpus», och färgerna bli ej fullt så vattenhaltiga och tunna som eljes.

Ofvanstående råd och anvisningar få nu vara tillräckliga. Det lönar nämligen ej mödan att lämna några flere teoretiska upplysningar, då man egentligen blott kan lära sig akvarellmålning såsom all annan målning genom riktiga lektioner. Sådana tarivas nog ock, om man vill komma något längre, ty akvarellmålning är verkligen ej så lätt, om man tar saken något mera allvarligt. Ganska tacksam kan den emellertid också vara, om man är litet mera förfaren i konsten och lyckas träffa på vackra motiv. Särdeles lämpliga sådana, men också ganska svåra, äro mariner med dessa vattnets och luftens alla olika nyanser. Mindre lämpliga äro däremot täta skogspartier. Insjöar erbjuda ofta vackra och trefliga motiv — t. ex. en lugn, spegelblank vik med neckrosor och vass, en klipp- eller sandstrand, en eka i vassen, koboltblå himmel, belysningen nästan rätt framifrån, så att konturerna öfverallt bli liksom stötande i gråredelint. Har man då riktigt sinne för färgen och äger tillräcklig teknisk färdighet, kan man nog ock med akvarellfärg åstadkomma effektrika och naturtrogna scenerier. Dock torde enligt min åsikt de mötande svårigheterna här bli större än vid oljemålning — jag håller nämligen fortfarande styft på, att oljemålningen är lättare än och i de flesta afseenden går före akvarellen.

Såsom förströelse och behaglig omväxling mellan oljestudierna kan emellertid akvarellen vara treflig att taga till, och jag kan i detta sammanhang i förtroende tala om, att jag öfverraskade mig själf i somras med att göra ett par vilda akvarellistiska ansatser och efter bästa förmåga begagna mina numera ganska illa medfarna och halft »förstenade» akvarellfärger...

Om vi sätta ett rätt värde på dem, som bidraga till statens framgång, borde vi gifva första rangen åt dem, som undervisa barnen. Deras arbete inverkar på eftervärlden och på deras principer och sträfvan beror vårt lands välfärd till stor del.

Lorenzo de Medicis.

Vid sjukbädden.

Några ord om grunddragen af en naturenlig sjukvård.

Af Fr. Müller.

Hoppet är den sjukens ängel, som alltid bör omsväfva honom.»

Ja, hoppet om tillfrisknande är det, som hjälper den sjuke att lida, att föredraga allt — hvad som än må fattas honom — och som hjälper hans vårdare att aldrig förtrötts eller bli otålig.

Hoppet, förenadt med den allt vinnande kärleken, dessa genier från en bättre värld, är det, som bör råda vid sjukvården och bringa den stackars lidande lindring i hans smärta, tröst och mod i dystra stunder och ersättning för så mycket, som han saknar. Men tyvärr finner man ej kärleken i hvarje sjukrum, och särskildt saknar man den ofta i anstalter för gemensam sjukvård.

Därför riktas först och främst den uppmaningen till dig, kära läsarinna: tillåt ej, så vida det står i din makt, att någon af de dina föres till ett sjukhus eller hospital. Betänk dock, att den kärleksfulla, påpassliga vården och vakandet öfver en sjuk icke blott äro vederkvikande och lugnande, utan äfven äro af ett viktigt inflytande på sjukdomens gynsamma förlopp. Håll därför den sjuke hemma hos dig, och hur du där skall vårda honom, vilja nedanföljande rader söka antyda för dig.

En naturenlig sjukvård fordrar jämte kärlek, tålmod, fysiska krafter och förmåga å vårdarens sida vissa andra betingelser, bland hvilka framhållas som de viktigaste: ett passande sjukrum med nödiga tillbehör, ett bekvämt sjukläger och en naturenlig sjukvård i strängare bemärkelse.

1. *Sjukrummet.* Detta bör vara *tyst* beläget med hänsyn till den sjukens stora ömtålighet för ljud eller buller, detta må nu råda i själfva huset eller komma från närliggande gata eller dylikt.

Men framförallt måste sjukrummet vara så *luftigt* och stort som möjligt. *Ren luft* är det viktigaste för ett sjukrum, viktigare än det tysta läget. Det är bedröfligt, att många människor så litet förstå att uppskatta värdet af ren, frisk luft, utan hvilken blodet i en frisk kropp måste fördärfvas och i en sjuk kropp aldrig kan blifva friskt. Därför bör man alltid, dag och natt, hålla ett fönster öppet, äfven om omgifningen till en början hyser fördom mot öppna fönster i ett sofrum. Till och med om vintern lämnas en ruta öppen, den därigenom reducerade värmegraden uppbringas åter genom eldning. — Vidare luftar man sjukrummet flere gånger dagligen efter behof, d. v. s. man öppnar fönster och dörrar mot hvarandra, hvarvid den sjuke öfvertäckes helt och hållet, så att han ej direkt utsättes för draget. Efter en sådan luftning andas den sjuke synbarligen med största välbehag. Naturligtvis får man i sjukrummet ej företaga någonting, som medför afdunstning, såsom torkning af kläder, kokning o. s. v. Lika litet bör man använda rökpulver, aromatiska essenser eller eteriska oljor i den villfarelsen, att därigenom luften förbättras och göres behagligare för den sjuke att inandas. Det är i stället raka motsatsen. Afdunstningen retar och oroar den sjuke, och luften blir först genom densamma riktigt oduglig.

Användning af artificiella desinfektionsmedel, såsom karbolsyra, klorkalklösning, järnvitriol, öfvermangansyradt kali o. s. v., är i de flesta fall skadlig för den sjuke. Behörig vädring af sjukrummet är och förblir det bästa desinfektionsmedel.

fektionsmedlet; det förnekar sig aldrig och kostar ingenting.

Nödvändig rengöring af golvet får endast ske medels *fuktade* skurlappar (ej skurning) och företages helst samtidigt med rummets genomvädring. Torr sopning är alldeles förkastlig, och lyxen af hela golvmattor, dessa moderna dammupphämtare, liksom af veckade, tjocka fönsterdraperier och gardiner bör undvikas.

Vidare bör sjukrummet vara torrt och beläget åt solsidan. Ljuset, framförallt solljuset verkar förstörande på bakterierna. Därför äro de många bostäderna utan sol och dager, sådana de anträffas i hundratals i fattigkvarteren i de större städerna, riktiga härdar för sådana sjukdomar som skrofler, bleksot, blodbrist, tuberkulos etc. Redan tanken därpå ålägger oss som en plikt att göra sof- och sjukrummet så tillgängligt för solen som möjligt. Många tro, att man bör hålla sjukrummet lugnt och mörkt. Det förstnämnda är rätt, men det senare är i allmänhet en stor villfarelse, ty vid många sjukdomar är ljuset välgörande, förtager den sjuke hans ängslan och synvillor, uppmuntrar honom och ger honom nytt lefnadsmod. Om än vid febrar, då ögonen äro ömtåliga, eller vid ögon-sjukdomar rummet måste hållas mer eller mindre mörkt, gäller dock i de flesta fall gamle Moltkes ord:

»Luft och sol — ljus och lif.»

Hvad temperaturen i sjukrummet beträffar, är i allmänhet en värme af 15 till 16° Celsius det högsta för den till sängs liggande sjuke. Sängen får ej stå för nära kakelugnen, som ej får osa eller röka. Spjället bör för luftvexlingens skull stå öppet. Kamin bör helst alldeles undvikas, men om den begagnas i sjukrummet måste den skötas ytterst försiktigt, och för att luften skall få nödig fukighetsgrad, sättes en panna med *rent vatten* på kaminen; alla tillsatser till vattnet, såsom terpentinjula, aromatisk ättika o. d. kunna rent af vara skadliga.

2. *Sjuklägret.* Härvid ger man akt på, att den sjukas bädd aldrig må utsättas för bländande dager och för draget från dörrar och fönster. Den sjuke måste vara bäddad, så att dagern från fönstret faller längs med honom. En nattlampa måste med sin skärm kasta skugga på bädden, men öfver hufvud bör den stå aflägsset. Sängförhängen äro absolut förkastliga; de hindra luftvexlingen och göra den sjuke varm och orolig. Den sjuke bör ligga på en halm- eller tagelmadrass, särskildt böra barn aldrig få ligga i dunbädd. På sommaren användes ett lätt, tunnt vaddtäck, på vintern en eller flere tjocka yllefiltar! Den sjuke bör aldrig ligga med hufvudet begrafvet i kuddarne, med bröstet tungt belastadt eller med den öfriga kroppen för hårdt och varmt omstoppad. Hufvudet bör helst vara obetäckt, och för att den sjuke efter behag skall kunna ha armarna öfver eller under täcket, bör en tunn tröja af bomull eller ylle användas utanpå linnet. Vid sidan af sängen bör finnas ett bord med de saker, som patienten behöfver ha till hands, t. ex. en ringklocka, ett dricksglas, ett ur o. s. v.

Den sjukas linne och lakan böra bytas så ofta, som förhållandena göra det nödvändigt. Vid hvarje ombyte måste man noga sörja för, att linnet alltid är riktigt torrt och helst äfven något värmdt, ty ingenting är skadligare än en fuktig skjorta eller bädd. Det duger ej för en frisk person, så mycket mindre då för en sjuk. Har den sjuke svettats starkt, äro en vädring och torkning af bädden absolut nödvändiga, om den sjuke på något sätt kan flyttas.

(Slut i nästa nr.)

Ur notisboken.

Den svenska kvinnan på Chicagoutställningen. H. m. drottningen har behagat lämna sitt bifall till att blifva damkomiténs beskyddarinna och därjämte uttryckt sitt lifliga intresse för komiténs verksamhet och sin önskan, att det svenska kvinnoarbetet måtte blifva värdigt representeradt på världsutställningen. Vid den allmänna komiténs första sammankomst den 3 oktober företogs val af två platser i centralkomitén, hvilka blifvit lediga, emedan fru Olivecrona uttryckt sin önskan att afgå och fröken Wärn afflyttat från hufvudstaden. Friherrinnan *Thorborg Rappe* och fröken *Marie Louise af Segerström* invaldes i de afgäendes ställe. Till ordförande utsågs hitillsvarande vice-ordföranden fru *Ankarsvärd* samt till vice-ordförande friherrinnan *Rappe*. Äfven förekom val till medlemmar af jury för bedömning af inkomna utställningsföremål, och utsågos härtill fruarna *Wallenberg*, född von Sydow, och *Petrelli*, född Eketrä, samt fröknarna *Rohltlieb*, *Giöbel* och *Wästberg*.

Damkomitén, hvilken, som vi först nämnt, nu öppnat sin byrå i den af kronprinsen i arfprinsens palats upplåtna lokalen, har haft att glädja sig åt ett lifligt och växande intresse för sin verksamhet. Föremål af mångfaldig art inkomma dagligen, och statistiska uppgifter hafva ingått från hufvudstaden och från landsorten, hvarest i ett flertal län af landshöfdingarnes fruar samt öfriga framstående damer uppgifter blifvit samlade. Sekreterare och föreständarinna för byrån är fröken *Anna Ulrich*.

Understöd åt Handarbetets vänner. Regeringen har beviljat föreningen Handarbetets vänner för befordrande af det med dess verksamhet afsedda ändamål ett understöd för år 1892 af 1,200 kr.

Dödens skörd. Å egendomen Charlottenborg invid Motala afled den 7 dennes fröken Natalia Agnes Giulia Löwenhielm i en ålder af 47 år. Den aflidna var en af de få kvarlevande af grefliga ätten Löwenhielm, hvilken på manssidan utgått. Fröken Löwenhielm var inom vida kretsar bekant dels såsom skaparinna af goda diletantarbeten inom måleriet och skulpturen, dels och framför allt såsom en varm och frikostig uppmuntrarinna af de sköna konsterna.

En sjöhjältinna. För några dagar sedan inbogsrades till Hangö vraket af Hudiksvalls skeppet »Vega», hvilket i öfre Ostersjön råkat ut för en cyklon, som vräkte det på sidan, så att däckslasten sprängde skandsäckret och gjorde det möjligt för sjöarne att slå in i sådan mängd, att hela skrofvat fylldes med vatten.

Besättningen på Vega, som är ett litet fartyg, utgjordes endast af kapten Skoglund, en äldre man, hans dotter samt tre pojkar, som icke syntes hafva varit länge på sjön. Af bergarne — den norska briggen Flora — prisas fröken Skoglund såsom den hurtigaste sjömannen på Vega; hon hade också i tolf år följt sin gamle fader på hans resor. Under det vraket dref, hade hon stått surrad vid masten i 48 timmar. När Flora kom i sikte, sände fröken S. sin fader och två män med skeppsbåten dit. Hon försökte därpå styra det redlösa skeppet, som ännu dref för stormsegeln, i Floras spår, men detta lyckades icke, ty Vega lydde icke mera roddet. När Flora fullbordat sin vändning, kom den emellertid tillbaka för att söka få förbindelse med de skeppsbrutna. Stormen hade ökat, så att bergningen skall hafva varit förenad med betydliga svårigheter. Men tack vare främst fröken Skoglunds själsnärvaro och raskhet lyckades den. Hon kom till Flora, klädd i karldräkt, men genomvåt och med sjöstöflarna fulla af vatten. Trots den lifsfara, hvari hon sväfvat, hade hon dock haft omtanken att berga skeppsdokumenterna. Den raska flickan väckte naturligtvis berättigadt upseende ombord på Flora, där hon såväl som de öfriga skeppsbrutna på det bästa omhuldades under tolf dygn, till dess de landstattes i Malmö.

Tre damer »jorden rundt». Ett sällskap, bestående af tre unga ryska damer med en manlig följeslagare, officer vid ett kavalleriregemente i Moskva, har från denna plats företagit en resa rundt om jorden och på denna äfven besökt Sverige. De afreste från Moskva i april månad 1891 mot Orienten och fortsatte öfver Kaukasien till Ostindien samt därifrån till Australien och ytterligare därifrån till Sydamerika samt vidare till San Francisco och ge-

nom norra Amerika till Europa, hvilket nåddes i våras. Under en del af sommaren har sällskapet uppehållit sig i Norge och nu senast i Sverige, hvarest det stannat under de senaste månaderna till följd af koleran i Ryssland.

Kvinnlig skytt. Fröken Mathilda Norin från Ensta deltog häromdagen i täflingskjutning vid Sala skyttegilles skjutbana och eröfrade ett pris för skjutna 36 points. Fröken Norin mottog sedan personligen sitt pris vid prisutdelningen på torget.

En Montblanc-bestigarinna. Stort upseende väcker det att en dam, en tyska, Klementine v. Wallmenich från Bamberg, i dessa dagar bestigit Montblanc. Den modiga damen besteg berget endast med en förare, strax efter ett starkt snöfall. Förhållandena voro därför särdeles ogynnsamma. Men så mycket mer är hennes ihärdighet att beundra. Första dagen nådde hon Grand Mulets (3,050 meter), där en hydda finnes uppförd. Kl. 1 på natten började hon under en stjärnklar, präktig himmel uppstigandet till själfva spetsen.

En pristäfvan har anordnats af den förtjänstfullt redigerade *Folkskolans barntidning*, hvarvid två pris utfästs, ett å 30 kr. för den bästa biografiska skildring, ett å 25 kr. för den bästa uppsats af historiskt innehåll. Vid bedömandet toges naturligtvis särskild hänsyn till ett för barn lämpadt framställningssätt, då täflingen främst afser att bringa den lilla tidskriftens många unga prenumeranter nytta och nöje.

Teater och musik.

Kungl. operan. Sisl. lördags gafs den första symfonikonserten för säsongen. Programmet, som var synnerligen väl sammansatt, upptog såväl klassisk som modern musik. Hufvudnumret utgjordes af Mozarts utomordentligt vackra symfoni i ess-dur, hvares tredje sats, menuetten, måste omtagas. Konserten inleddes af förspelet till Wagners opera »Parsifal» samt Charfreitagssauber ur samma operas 3:dje akt, båda här förut utförda och nu som då med lifligt bifall emottagna. Ett *andante cantabile* ur Tschaikowskis kvartett i d-dur samt *air de ballet* af Massenets väckte likaledes det lifligaste bifall; det senare stycket bisserades till och med. Programmet upptog äfven ett sångnummer, nämligen Beethovens bekanta konsertaria för sopran och orkester »Ah, perfido». Sopranstämman utfördes här af en ung sångerska, fröken *Alma Hulting*, hvilken visade sig äga en ganska omfattande och klangfull röst, som dock ännu behöfver skolas åtskilligt för att kunna göra sig rätt gällande. Den unga sångerskan tycktes emellertid redan nu vara så pass försigkommen, att en debut å k. operan antagligen skulle kunna ske med ganska god framgång. Samtliga orkesternumren utfördes högst förträffligt under hr *Halléns* förtjänstfulla ledning.

I tisdags återupptogs Messagers komiska opera »Skrifvarkungen» med delvis ny rollbesättning. Sålunda hade titelpartiet öfvertagits af hr *Lemon*, som här hade sin andra debutroll, hvarjämte Maries parti innehades af fru *Sterky* (föret af fru *Brag*) och Rolands af hr *Nygren*. Hr *Lemon* redde sig ganska bra med sångpartiet, men bör fortfarande tillhållas att riktigare uttala vokaler. Och spelet! Ja, nog bemödade sig hr L. om att spela sin roll, men ju mer han bemödar sig, dess mer framtråda de stora brister, som vidläda hans spel. Mimik och gester svära ofta nog alldeles mot karaktären i den scen, i hvilken han spelar. Här tarfväs allvarliga studier och god ledning. Fru *Sterky* som Marie står afgjordt framför sin föregångerska i detta parti, såväl i sång som spel. Vi tro ock, att det vore en vinst för k. operan, om fru S. på allvar engagerades. Hr *Nygren* var tydligen ej disponerad. Fröken *Holmstrand* (Colette) och hr *Johanson* (hertigen) skördade nu som vid föregående uppföranden bifall för sina prestationer. — Det hela gick förträffligt under hr *Halléns* talangfulla ledning.

I går (tisdag) skulle »Aida» återupptagas med fru Östberg i titelpartiet. Detta lär bli den sista roll i hvilken den framstående sångerskan kommer att uppträda före sin afresa till Amerika.

K. Dramatiska teatern bjöd i måndags på ett nytt program och ett nytt författarnamn, då »Lilla mamma», komedi i 5 akter af *André Lénéka*, gick öfver

scenen. Kring Lénékas namn knyter sig en romantisk liten historia. Den helt unge parisér-författaren, polack till börd, skulle nämligen ha anträffats på en eländig vindskammare, halfdöd af hunger och omgifven af manuskrif, bland hvilka äfven befann sig ifrågavarande stycke. Någon god vän hade upptäckt den blygsamme diktarens tillflyktsort, uppdragat hans drama och hembitjudit det till direktören för Gymnase-teatern, som dock drog sig för att uppföra detsamma. Till sist lyckades han emellertid få pjäsen uppförd i landsorten, på Célestine-teatern i Lyon, där den faktiskt gjorde stormande lycka. Egad af framgången blef författaren modigare och lät stycket i januari 1890 gå af stapeln äfven i Paris, dock icke på någon af de stora teatrarna, utan på en förstasteater, Théâtre des Batignolles, där »Petite Maman» föll både publiken och kritiken i smaken.

»Lilla mamma», som snarare är en dram än en komedi, lyckades äfven här i Stockholm tilltala sin publik, tack vare den sceniskt verkningfulla och spännande handlingen, som gifver så rutinerade skådespelare, som här fått hand om saken, rika tillfällen att utveckla bravour. Som debutarbete kan det ock rent literärt betraktas lofvande, men röjer den ännu föga öfvade handen i en hel del rent melodramatiska öfverdrifter, långa monologer, afsedda att orientera åskådaren, o. s. v.

Herr *Palmé* ger styckets »hjärte» Lucien Dalbrey, som ligger förtäfligt för hans något patetiska konst, med mycken värme och effekt, och fru *Fahlman*, som åter engång till de många fått på sin lott att spela styckets »onda» genius, ger åt Mathilde, hans otrogna och sedan frånskilda hustru, den vederbörande mörka tonen, något som kan tagas bokstafligt ända till toaletten. En »god» genius finnes naturligtvis också: den unga Germaine Beauchamps, hvilken tolkas innerligt och enkelt af fröken *Seelig*, som nu som alltid med små medel förstår nå våra hjärtan. Bland den långa listan på öfriga medspelare må nämnas hrr *Thegerström*, *Skånberg* och *Hamrin* samt fröken *Kleberg* för väl genomförda prestationer.

Lifliga applåder och varma fruntimmerstjärar borga för ett ej allt för kort lif.

Familjen på Annedal.

Novell

af

Amy Palm.

Belönad med hedersnämmande vid Iduns sista pristävling.

(Forts.)

»Henriette,» sade Torsten och slöt henne intill sig, »den gossen har ett hjärta af guld.»

Hon smålog genom tårarne.

»Lilla mamma, lilla pappa,» hördes Ingas röst från rummet bredvid.

»Reser du till Robert Hertz?» frågade hon sakta efter en stunds tystnad.

»Ja, blif inte ängslig, om jag dröjer borta öfver natten, om han behöfver mig, stannar jag.»

Robert låg i tyfus.

Läkaren hade förklarat allt hopp ute.

Utän en tanke på egen fara gick Torsten dit in.

»Torsten,» sade den sjuke med ett ögonblicks sans, »tack för det du kom,» och ett leende af tillfredsställelse spreds öfver hans ansikte.

»Margareta?» sade han därefter frågande.

»Hon är frisk och hälsade dig.»

»Gjorde hon?» hviskade han nöjd. Sedan kom åter feberyrseln. Han stred med jättar, som ville slita hans kropp i stycken, han flydde undan vid under, som ville uppsluka honom.

Det var en svår natt.

Till slut, då han tycktes lugnare, lade Torsten sig ett ögonblick i en säng, som blifvit bäddad för hans räkning, han slumrade till och vaknade upp, vid att hans namn nämndes.

»Torsten, hvar är du? Gå inte din väg, Torsten.»

»Jag är här,» svarade han och reste sig upp.

»Det var bra. Jag kan inte soffa, om du visste hvilka gräsligt stora och hvassa stenar de lagt i min säng, och hur den krymper ihop och blir allt trängre, man vill krossa mig, åh, hjälp mig.»

»Du skall få ligga i min säng, den är bra, och då kan du få soffa.»

»Där skall du ju ligga,» sade den sjuke otåligt, »du kan väl begripa, att jag inte vill köra upp dig, du skall hvila.»

»Jag kan ju taga din säng, Robert, så blir allt bra.»

»Ja, gör det,» svarade han nöjd.

Med starka armar bar Torsten honom till sin säng och kastade sig själf i den febersjukes heta bädd, utan en tanke på smitta.

Robert gaf honom en tillfredsställd blick och slumrade in. Innan morgonen kom, var han död, men han dog lugn, de hemska feberfantasierna tycktes ha öfvergifvit honom, då han lämnat den andra bädden.

Hans sista ord voro: »Hälsa Margareta, och tack för din vänskap och alla glada stunder, Torsten.»

Så kom Margaretas förlofnings med Erland Edberg som en ljusglimt till Annedal.

Ehuru sorgsen, deltog Henriette i svågerskans lycka och glädje och tackade Gud, att hon vunnit en sådan man som Erland.

Och medan Erland och Margareta gemensamt byggde luftslott för framtiden, försämrades tillståndet på Annedal.

Torsten var dystert, men det hände ännu någon gång, att Gösta Drake kunde narra honom till ett ögonblicks munterhet och glömska af de tryckande bekymren.

»Humöret får man inte tappa, min gosse lille,» sade han och klappade Torsten på axeln. »Det är det sista man får förlora i denna snöda värld.»

»Då är det rättan tid därtill nu,» invände Torsten.

»Har du ej hustru och barn, räknar du dem för ingenting?» sade han med en ton, som skulle vara skämtsam.

»Jo, Gud vare lof, men snart intet hem och intet att föda dem med,» och han aflägsnade sig. Julen var öfver.

Det hade varit en tyst jul på Annedal.

Endast Maurice kom från d'Orseaus ut på några dagar.

Erland hade tillbragt julaftonen hos dem, och Torsten och Henriette försökte antaga en ton af glädthet för att ej störa de andras julfröjd.

Fattigstugan hade ej blifvit glömd i år heller, men de vanliga ransonerna voro något minskade.

Nere i köket låg också en prägel af dysterehet. Det vanliga glammet och julskämtet ville ej komma i gång.

Några dagar efter jul skulle Torsten resa in till den närbelägna lilla staden S. för att i affärer tala med en person.

Det hade snöat mycket under flere dagar, och vid väggkanten låg snön högt uppkastad.

Strax efter middagen lät Torsten säga till om att Svarten, en stor, grof häst, skulle spännas för. Strax därefter kom stam-Gustaf in och omtalade, att Svarten tappat en sko och frågade, om han ej i stället finge taga Pärulan, en ölänning.

Snart stod Pärulan med kappsädan framför dörren och Torsten klädd i skinnpäl och bottfoder för att ge sig af.

»Hör du, Torsten, får jag följa med dig,» bad Maurice, som kommit ut på bron.

»Ja, kom, men sätt väl på dig, det är aderton grader kallt.»

Henriette stod på trappan.

»Du kommer väl snart igen, Torsten?» frågade hon.

»Ja, senast klockan sju, nu är hon half tre,» svarade han och klatschade med piskan.

Maurice satt bakpå hundsvotten med skinnmössan neddragen öfver öronen och iklädd stora ullvantar.

Torsten körde.

Henriette stod och såg efter dem, så långt hon kunde skönja den lilla rödbruna ölänningen och kappsädan. Numera kände hon sig alltid orolig och ängslig, isynnerhet då Torsten var borta.

Hon vankade af och an i rummen, tog ett handarbete och lade därefter bort det för att börja ett annat.

Erland och Margareta sutto småpratande framför brasan, Inga lekte med sin docka.

»Pela någe mamma, fåj Inga dansa,» bad hon och kom fram till modern.

Henriette kysste den lilla och gömde ansiktet bland hennes linfärgade hår, som ringlade sig i små lockar kring nacken.

Så reste hon sig och slog upp pianot.

Det kära gamla pianot, det hade nu hvilat länge, det låg damm på tangenterna.

Liksom motvilligt slog hon an några toner: det blef bara melankoliska och vemodiga akord, då hon ville ha gladare melodier, men det gjorde föga. Lilla Inga dansade lika bra med sin docka, först var det folkvisan med klagande toner, som

dogo bort i sakta pianissimo, sedan kom Schumanns Träumerei, några takter af Chopin, och innan hon visste ordet af brusade hennes känslor ut i Beethoven's sorgmarsch.

Hon ryste till och stängde instrumentet.

»Fryser du?» frågade Torsten, då de färdats en stund under tystnad.

»Nej,» sade Maurice, »jag har Henriettes skinnfodrade bottfoder, damasker och skinntröja inunder, jag slapp ej med mindre, det är bara näsan det känns litet kallt om af farten och blåsten, men det går snart öfver.»

Och så foro de tysta framåt.

Bjällrorna klingade, och ekot återbar deras klang, skogen stod majestetisk och imponerande i vinterskrud, kölden lade en lätt rimfrost öfver Pärulan's ruggiga hår och Torstens mustacher, utan att han märkte det.

Han hade annat att tänka på. Undergången var gifven, sessionen blott en tidsfråga.

De hade hunnit till sjön och närmade sig alltmera staden S.

Då de anländt dit, var den person, Torsten önskat träffa, bortrest, hvarför de genast vände om hem.

Klockan var nu fyra, alltså kunde de redan vara hemma vid halfsextiden.

Just då de kommo till sjön, började det gräsligaste yrväder. Himlen blef mörk och stormen sopade snömassorna med sig i vilda ringdanser. Isbarken for piskande omkring.

Vägen öfver sjön var försvunnen, Torsten måste på måfå köra i den riktning, han antog vara den rätta.

»År du rädd?» frågade han.

»Nej.»

Framåt gick det, oupphörligt framåt, eller kanske i cirkelgång, under det stormen tjöt och isbarken piskade som nålar mot huden.

De hade nu varit på sjön i omkring två timmar, efter hvad Torsten antog, utan att dock finna land.

Då skingrades för ett ögonblick molnen, och Maurice utbrast häpen:

»Ser du, Torsten, sådan glanski vi ha på sidan om oss, så var det inte, när vi foro bort.»

Torsten stannade, räckte tömmanne åt Maurice, gick fram till glanskisen och stampade för att pröfva den.

Så vände han sig om, med ansiktet mot slådan, och stampade ytterligare.

»Nog känns isen fast här, men...»

Mera hann han ej säga, förrän isen brast, och han sjönk ned ända till halsen.

Den venstra handen höll piskan, hvilken sålunda kom tvärt öfver vaken och troligen gaf något stöd för handen.

Det var en fasans stund.

Att komma upp var en omöjlighet, den tunga, oviga pälsen och resskärpet hindrade hvarje rörelse. Maurice var ett barn; hur skulle han kunna hjälpa honom, vatnet inträngde redan genom kläderna, gjorde honom ännu tyngre och skulle om ett ögonblick draga honom i djupet.

Ej ett ord växlades.

Maurice, som skakades af ängestens frossbrytningar, hade genast fattat i svågerns pälsärm lik som för att hålla honom uppe, under det hans ögon spejade genom mörkret efter hjälp.

(Forts.)

Med detta och nästa nummer följer priskurant nr 3 från Percy F. Luck & Co's Handelsaktiebologs välkända affär, och vilja vi särskildt fästa ärade husmöderrars uppmärksamhet å densamma.

Innehållsfor-teckning.

Isabella af Castilien; af *Emil Svensén*. (Med porträtt.) — I kärlekens land; efter *Theophile Gautier* af *Sigrid Elmblad* (Toivo). — Rikedom; af *Adolf Hellander*. — Rivaler; skiss för Idun af *Valma Lindh*. (Forts.) — Hvem vill resa till Chicagoutställningen? En ny pristävling. — »Backüschen» rätt att vara till; en allvarlig betraktelse af *Efraim Rosenius*. — Akvarellmålning; för Idun af *S. L.* Vid sjukbädden; några ord om grunddragen af en naturlig sjukvård, af *Fv. Müller*. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Familjen på Annedal; novell af *Amy Palm*. Belönad med hedersnämning vid Iduns pristävling. (Forts.)

BOVRIL

är det sundaste, mest närande, billigaste animaliska födoämne och bör bli lika omtyckt i Sverige, där bolaget nu skall inrätta en depôt, som i England och på kontinenten, där Bovril-fabriken vunnit en exempellös framgång på endast några få år, och där många hundra tusen husmödärar icke för en enda dag kunna undvara Bovril i dess många former af soppor, såser, choklad, vin o. s. v. Bovril är blifven en nödvändighetsvara i den fattiges hem och i den rikes.